

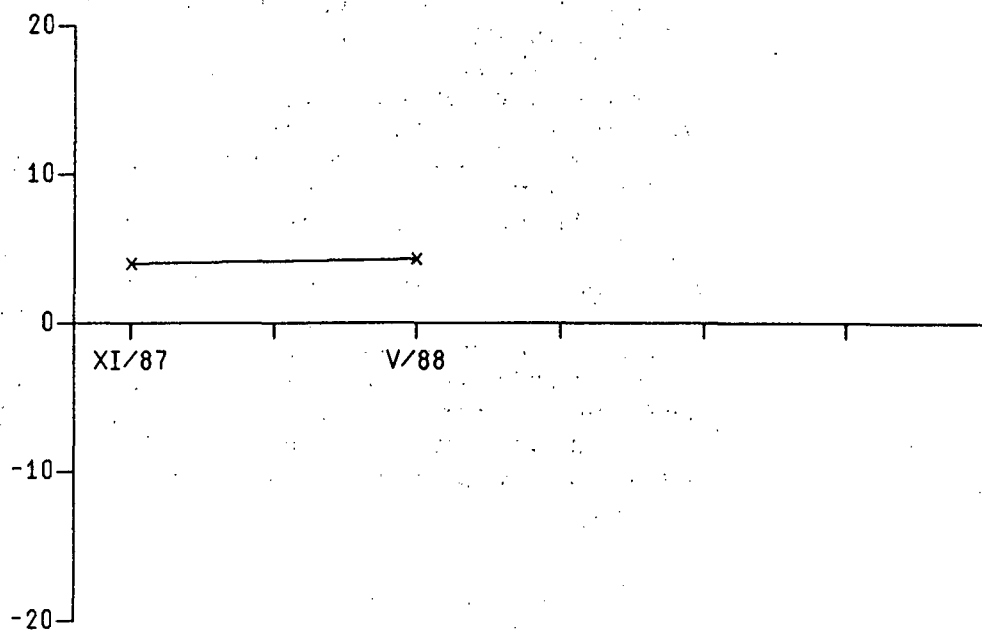

Kuluttajabarometri

Konsumentbarometern
Consumer barometer
1988, Toukokuu – Maj – May

20.7.1988

Kuluttajien luottamusindeksi - korotetut luvut

Mittausaika

Sisältö:	sivu
Yleisosa	3
Suomen taloudellinen tilanne	3
Työttömyys	3
Inflaatio	3
Oman talouden tila	4
Ajankohdan edullisuus	4
Ostoaikomukset	5
Omistusasunto	5
Henkilöauto	5
Muut kulutusryhmät	5
Säästäminen ja luotonotto	6
Säästäminen	6
Luotonotto	6
Kuviot	7
Tutkimusmenetelmä	23

Kuviot:

Kuluttajien luottamusindeksi	1
Suomen taloudellinen tilanne nyt vs. 12 kk sitten .	7
Suomen taloudellinen tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt	8
Työttömien määrä 12 kk kuluttua vs. nyt	9
Kuluttajahinnat nyt vs. 12 kk sitten	10
Kuluttajahinnat 12 kk kuluttua vs. nyt	11
Oman talouden tilanne nyt vs. 12 kk sitten	12
Oman talouden tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt	13
Ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin	14
Aikooko talous hankkia omistusasunnon seur. 12 kk aikana	15
Aikooko talous hankkia henkilöauton seur. 6 kk aikana	16
Ostoaikomukset eräissä kulutusryhmissä	17
Millainen ajankohta on säästämisen kannalta	18
Aikooko talous säästää seuraavien 12 kk aikana	19
Millainen ajankohta on luotonoton kannalta	20
Aikooko talous ottaa luottoa seuraavien 12 kk aikana	21

Yksityisen kulutuksen tilasta on viime aikoina käytetty nimitystä "kulutusjuhlat". Nimitykseen on ehkä aihetta, sillä kansantalouden tila on ollut sangen hyvä, kotitalouksien käytettävissä olevat tulot ovat kasvaneet nopeasti ja säästämisaste on laskenut.

Vastikään valmistuneiden kansantalouden tilinpidon ennakkotieto-jen mukaan bruttokansantuotteen määrä kasvoi 3,8 prosenttia ja yksityinen kulutus 5,1 prosenttia vuonna 1987. Kuluvan vuoden I neljänneksen tiedot kertovat vielä voimakkaammasta kasvusta: bruttokansantuotteen määrä kasvoi 5,1 prosenttia ja yksityiset kulutusmenot 5,4 prosenttia. Pitkäikäisten tavaroiden kulutus kasvoi huomattavasti enemmän - peräti 13 prosenttia - ja matkailumenot 9,5 prosenttia vuoden I neljänneksellä edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kulutuksen kasvusta osa selittyy tulojen kasvulla: palkkasumma kasvoi vuonna 1987 9,2 prosenttia (reaalisesti lähes 5 prosenttia) ja vuoden I neljänneksellä 8,1 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Siitä reaalikasvua on nelisen prosenttia. Loppuosa selittyy muilla tekijöillä, kuten luotonotolla.

Kuluttajabarometrin tulosten mukaan suomalaiset odottavat yleisesti ottaen saman kehityksen jatkuvan lähitulevaisuudessa: kuluttajien luottamusindeksin pisteluku on pysynyt edelleen lukemassa 4, kuten kansikuvasta ilmenee. (Luottamusindeksi laaditaan viiden kysymyksen saldolukujen perusteella, ks. takakannen sisä-sivu).

Suomen taloudellinen tilanne

Yleisen taloudellisen tilan kehitystä mittaaviin kysymyksiin saatiin hivenen laskusuunnassa olevat vastaukset edelliseen tutkimuskertaan (marraskuu 1987) verrattuna. Tulos on yhdenmukainen niin mennyttä kuin tulevaa aikaa koskevassa kysymyksessä.

Kuluttajat odottavat pitkään jatkuneen taloudellisen kasvun hiukan hidastuvan. Odotukset eivät kuitenkaan ole kovin paljon miinuksen puolella: heikkenevää kehitystä ennakoitiin 28 % ja paranevaa 19 % vastaajista.

Taloustutkijat ovat ennakoineet pitkään jatkuneen taloudellisen kasvun taittumista, mutta toistaiseksi käännettä ei ole tullut. Tieto on mennyt perille. Seuraavat tutkimuskerrat ja taloustilastot osoittavat, onko ennuste osunut oikeaan.

Työttömyys

Vastaajat odottavat työttömien lukumäärän hiukan nousevan. Verrattaessa saldolukua edellisen mittauskerran arvoon havaitaan, että odotukset ovat kuitenkin laskemaan päin - vastaajat pitävät ehkä taloudellista kehitystä niin hyvänä, että työttömyys ei olennaisesti kasva.

Inflaatio

Inflaatio on kiihtynyt tämän vuoden aikana: kuluttajahintojen nousuvauhti oli toukokuussa 5,1 prosenttia, kun koko vuoden 1987 keskiarvo oli 4,4 %. Kuluttajabarometriin vastanneet ovat havainneet asian: sekä mennyttä kehitystä että odotuksia mittaava muuttuja näyttää nousua edelliskertaan verrattuna.

Vastaajat ovat kuitenkin hiukan epäjohdonmukaisia: inflaatio-prosenttia koskevassa kysymyksessä sekä menneen että tulossa olevan vuoden luvun arvellaan jäävän alle tämänhetkisen tason (3-4 %).

Oman talouden tila

Vastaajien valtaosa ilmoittaa oman taloudellisen tilanteensa pysyneen samanlaisena tai parantuneen. Kansainvälisissä tutkimuksissa havaittu "optimismiharha" näkyy selvästi myös suomalaisten kuluttajien vastauksissa: yleisen taloudellisen tilan heikkeneminen ei kosketa heitä. Paranevaa kehitystä odottaa 24 % ja heikkenevää 10 % vastaajista.

On myös merkille pantavaa, että mennyttä aikaa mittaavassa kysymyksessä optimismia on hiukan vähemmän: 21 % katsoi taloudellisen asemansa parantuneen ja 14 % huonontuneen.

Tarkemmassa taulukoinnissa havaittiin selvästi, että mielikuva oman taloudellisen aseman hyväydestä ja vastaajien bruttotulot riippuvat toisistaan: mitä suuremmat ovat talouden tulot, sitä positii-visempia odotuksia vastaajilla on.

Ajankohdan edullisuus

Lähes 40 vastaajaa sadasta pitää mittausajankohtaa edullisena suurempien hankintojen tekoon. Vajaan neljänneksen mielestä se on epäedullinen.

Säästämisen kannalta yli puolet vastaajista pitää ajankohtaa erittäin tai melko hyvänä. Ja sama tulos saadaan myös luotonoton suhteen. Korkotason nousu ja rahamarkkinain mullistukset eivät näytä vaikuttaneen kuluttajiin, "kulutusjuhlat" on osuva käsite ainakin näihin kysymyksiin saatujen vastausten nojalla.

Luotonoton suhteen vain kahden alimman tuloryhmän vastaukset poikkesivat muista. Niissä ajankohtaa pidettiin mieluummin huonona kuin hyvänä. Saattaa olla, että muut vastaajat pitävät lainanottoa yleensä edullisena, vaikka reaalkorkoa joutuisi maksamaankin. Verouudistuksessa saattaa korkojen vähennysoikeuksiin tulla lisärajoituksia, joten seuraavilla kerroilla näemme paremmin, mihin suuntaan mielialat kehittyvät.

Ostoaikomukset

Hyödykeryhmiä koskevia ostoaikomuksia kysyttiin vain täysi-ikäisiltä vastaajilta.

Seuraavassa on lyhyesti käsitelty tärkeimpiä hyödykeryhmiä.

Omistusasunto

Runsaat neljä prosenttia vastaajista ilmoitti varmasti aikovansa hankkia omistusasunnon seuraavan vuoden kuluessa. Toiset viisi prosenttia harkitsee asiaa. Tämän mukaan vuoden aikana tehtäisiin vähintään 85 000 asuntokauppaa. Jos kaikki harkitsijat päättävät myös hankkia asunnon, kauppoja syntyy 100 000 kappaletta enemmän.

Henkilöauto

Samoin runsaat 4 prosenttia vastaajista ilmoitti varmasti ostavansa henkilöauton seuraavan puolen vuoden aikana. Kuusi prosenttia harkitsee asiaa. Vuositasolle korotettuna tämä tietäisi vähintään 170 000 auton ostoa.

Jos kaikki asiaa harkitsevat toteuttaisivat aikeensa, autoja ostettaisiin ja vaihdettaisiin vuoden aikana yhteensä 460 000. Tämä on aivan epärealistista ja johtunee "kevätinnostuksesta".

Joka tapauksessa autokauppa on käynyt keväällä ja alkukesästä hyvin vilkkaana, mikä enteilee uusia myyntiennätyksiä.

Muut kulutusryhmät

Kesän ja kesäloman odotus näkyy myös muissa suurempia summia vaativissa menoryhmissä.

Yli neljän päivän kotimaanmatkoja aikoi varmasti tehdä 38 % ja mahdollisesti 20 % vastaajista tai heidän talouksis-

taan. Yhdessä nämä tietävät yli miljoonaa matkaa. Kotimaanmatkailua aikovien osuus on merkisevästi noussut edellisestä tutkimuskerrasta ja se johtunee yksinomaan kesälomasuunnitelmista.

Ulkomaille matkaavia oli 23 % ja sitä harkitsevia 14 %. Luvut ovat miltei samat kuin puoli vuotta aikaisemmin. Jos nämä "varmat" matkat toteutuvat, puolessa vuodessa matkustaa lähes puoli miljoonaa kotitaloutta tai sen jäsentä ulkomaille.

Muista huomattavista menoryhmistä mainittakoon asunnon korjaaminen ja sisustus, joihin kumpaankin aikoi varmasti sijoittaa varojaan runsaat 15 % vastaajien talouksista.

Säästäminen ja luotonotto

Säästämisen ja luotonoton edullisuus tuli tällä kertaa merkittävästi esiin. Tulos sai vahvistusta yksityiskohtaisemmista kysymyksistä.

Säästäminen

Puolet vastaajista ja heidän talouksistaan aikoo säästää säännöllisesti ja kolmannes satunnaisesti. Seitsemäsosa vastaajista ilmoittaa, ettei varoja jää säästöön. Säästävien talouksien osuus on pysynyt jokseenkin samana edellisestä mittausjaksosta.

Säästöjen käyttötarkoituksista yleisimpiä ovat: velanhoito (61 %), pahanpäivän varalle (52 %) ja matkustaminen ynnä lomanvietto (49 %). Jakauma on sama kuin puoli vuotta aikaisemminkin, lomaa varten säästäminen on hiukan lisääntynyt.

Säästyvät varat sijoitetaan yhä useimmiten pankkitileille tai -talletuksiin (72 %). Muista sijoitusmuodoista mainittakoon, että asuntoihin ja kiinteään omaisuuteen aikoo sijoittaa n. 15 % talouksista.

Arvopaperisäästäminen ei ole vielä kovin yleistä. Osakkeisiin sijoittaminen on hiukan piristymässä, 15 % talouksista aikoo sijoittaa niihin. Obligaatioihin, muihin arvopapereihin ja taide-esineisiin säästäminen on niukkaa. Tämän perusteella ei voida sanoa, ovatko viime syksyn arvopaperimarkkinoiden häiriöt purkautuneet. Pörssikurssien romahdus ajoittui syksyllä juuri ennen ensimmäistä mittauskertaa. Tuolloin sen vaikutusta barometrin tuloksiin pidettiin yllättävän vähäisenä. Vastaavasti nyt kurssien voimakasta nousua ei voida varmasti erottaa muista tekijöistä. Saattaa olla, että arvopaperisijoittaminen on yhä niin suppeata, etteivät muutokset

näy koskettavan suurta yleisöä niin paljon kuin otaksuttiin.

Luotonotto

Runsas kymmenes vastaajista ilmoitti aikovansa varmasti ottaa luottoa seuraavien 12 kuukauden aikana. Ja saman verran vastaajien talouksia harkitsee luotonottoa. Yhteensä laskettuna määrä on hiukan suurempi kuin puoli vuotta aikaisemmin (kysymykset eivät ole täysin vertailukelpoisia).

Luottojen käyttötarkoituksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Ainoastaan kestokulutushyödykkeiden hankintaan aikoo selvästi suurempi osa vastaajista ottaa lainaa kuin puoli vuotta sitten.

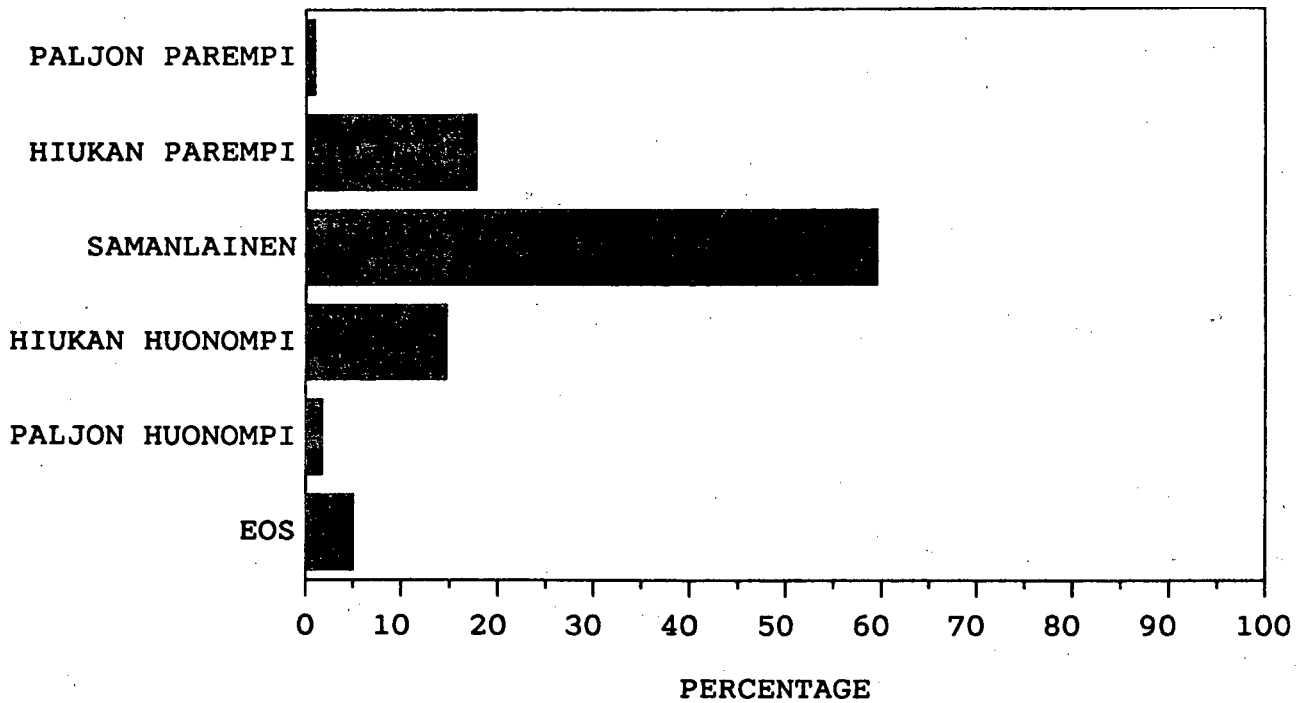
Arvopaperien hankintaa lukuun ottamatta eri käyttötarkoitukset ovat tasaisesti jakautuneet.

Graafiset esitykset

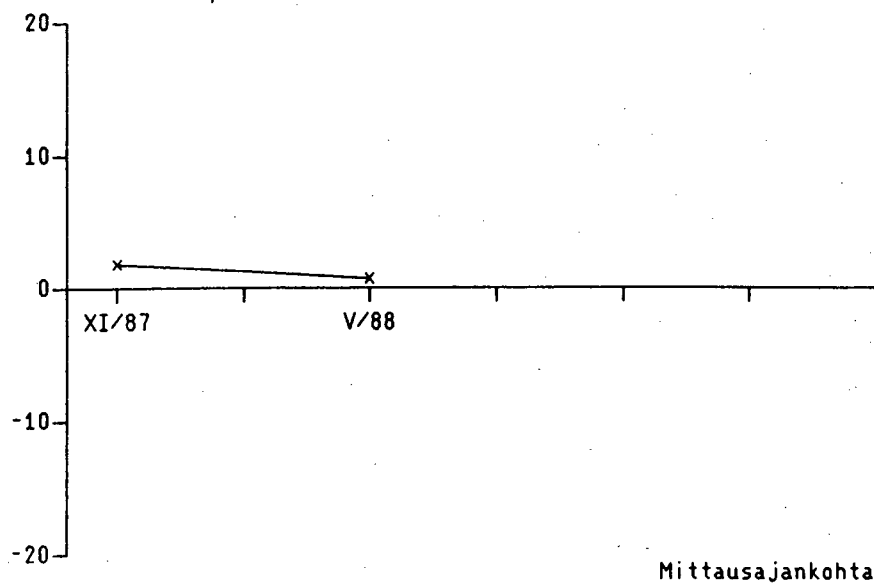
Ohessa on tärkeimpien muuttujien jakaumat graafeina. Muuttujista esitetään myös vertailutietoa edelliseltä tutkimuskerralta (marraskuu 1987), mikäli kysymykset ovat täysin vertailukelpoisia.

Suomen taloudellinen tilanne nyt vs. 12 kk sitten

KOROTETUT LUVUT

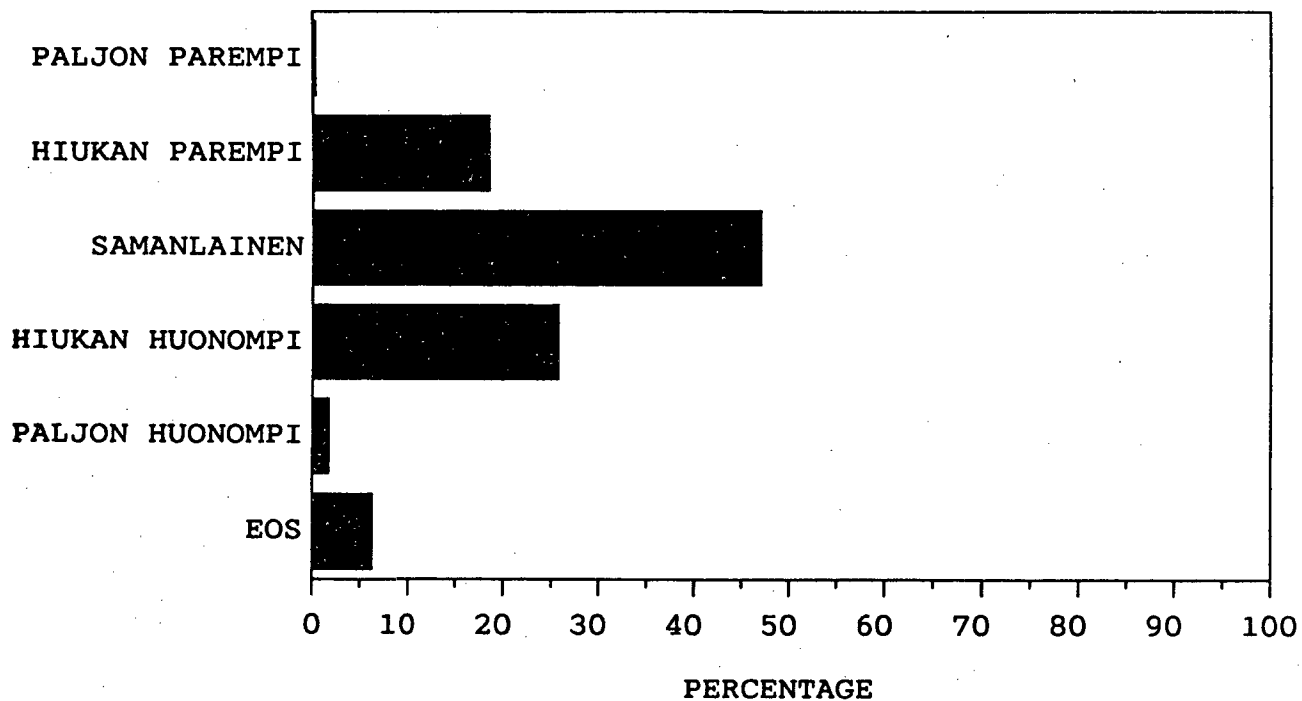

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

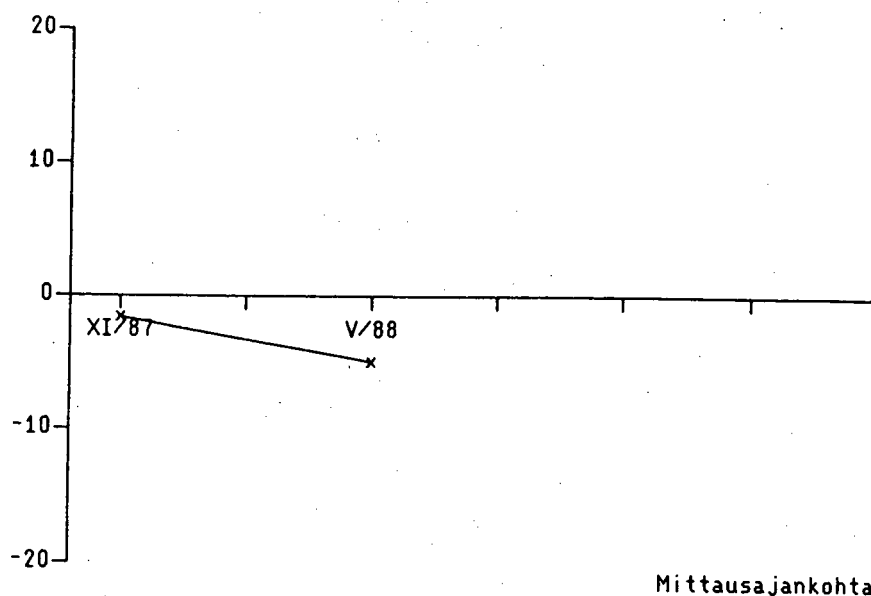

Suomen taloudellinen tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

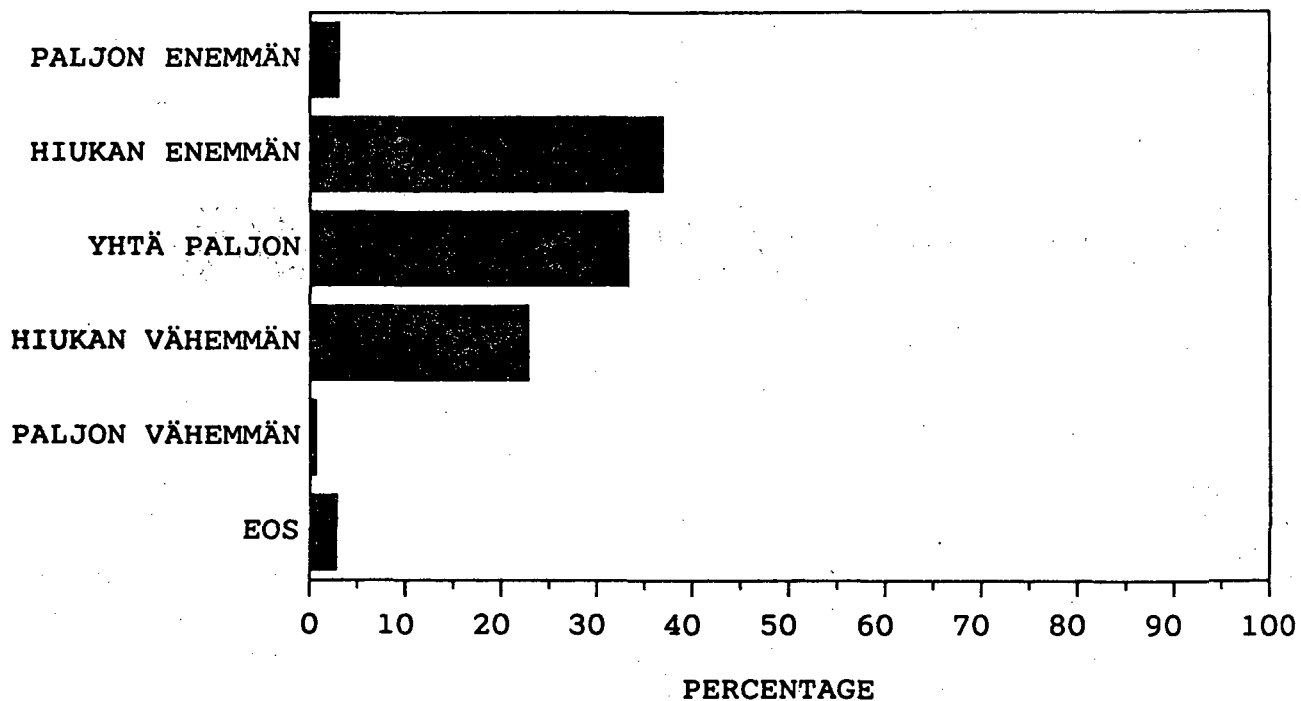
Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

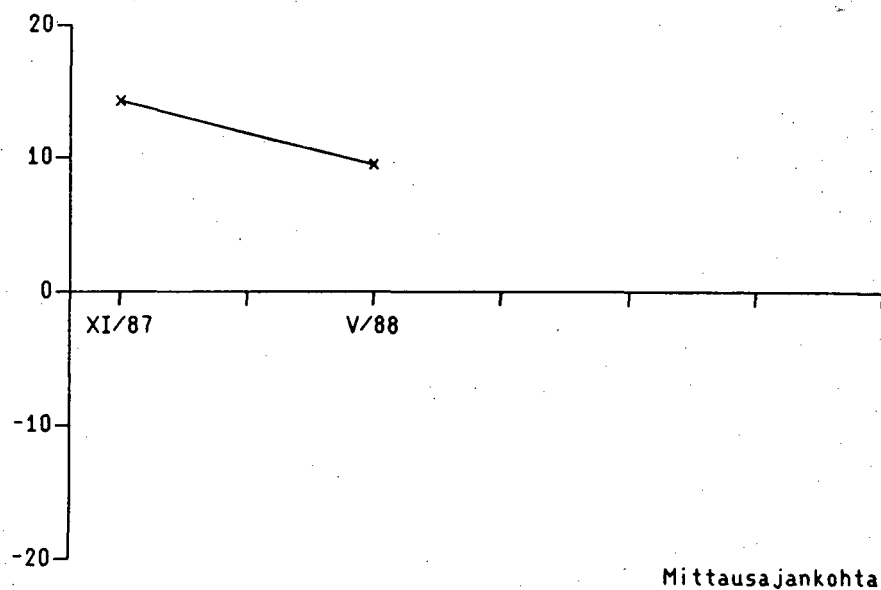

Työttömien määrä 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

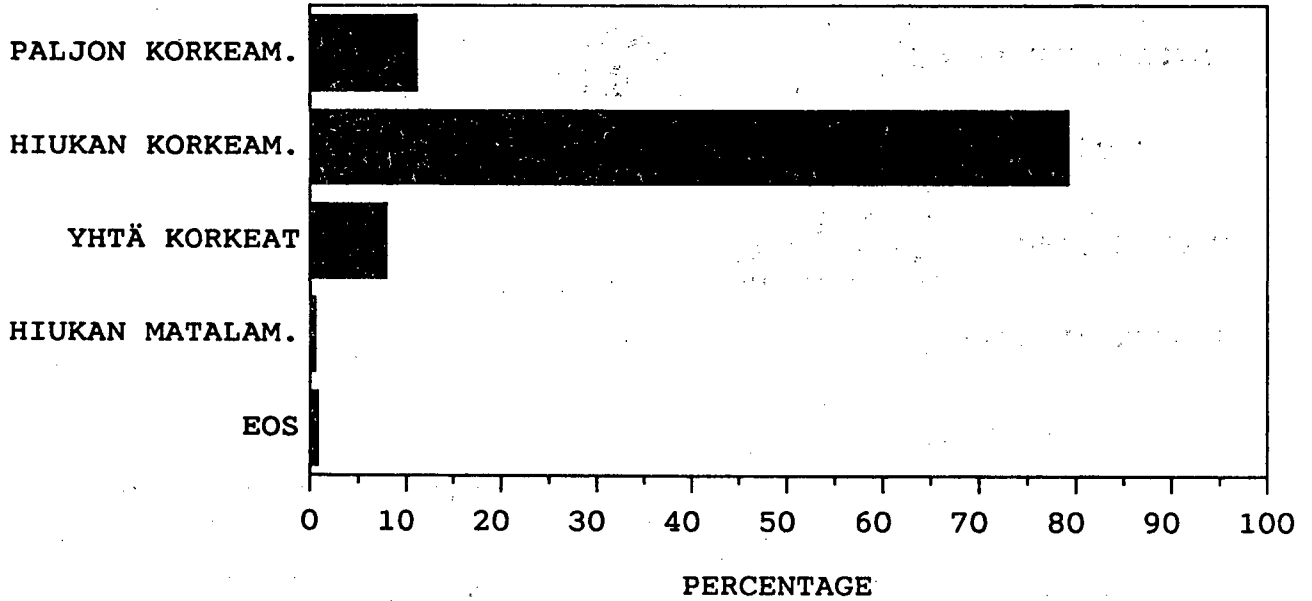

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

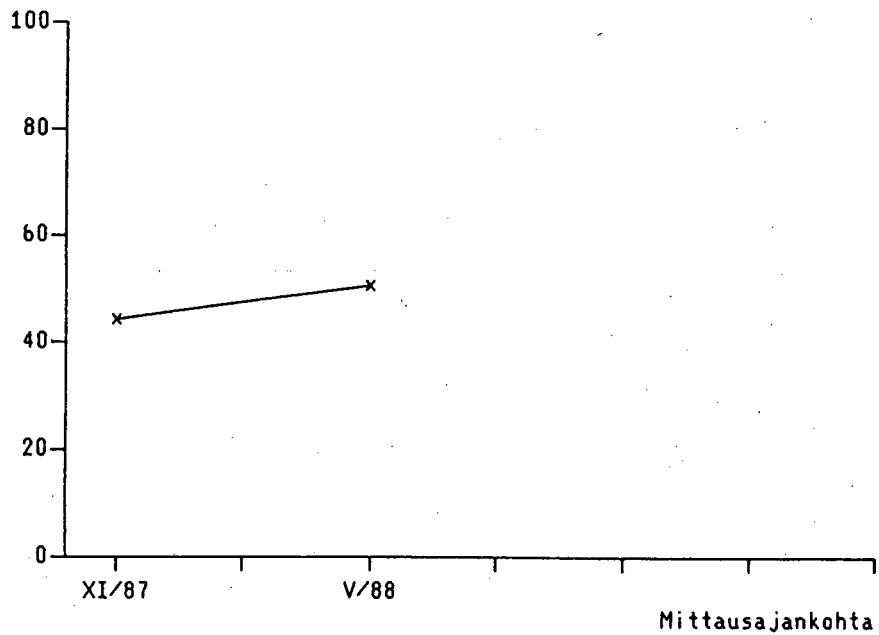

Kuluttajahinnat nyt vs. 12 kk sitten

KOROTETUT LUVUT

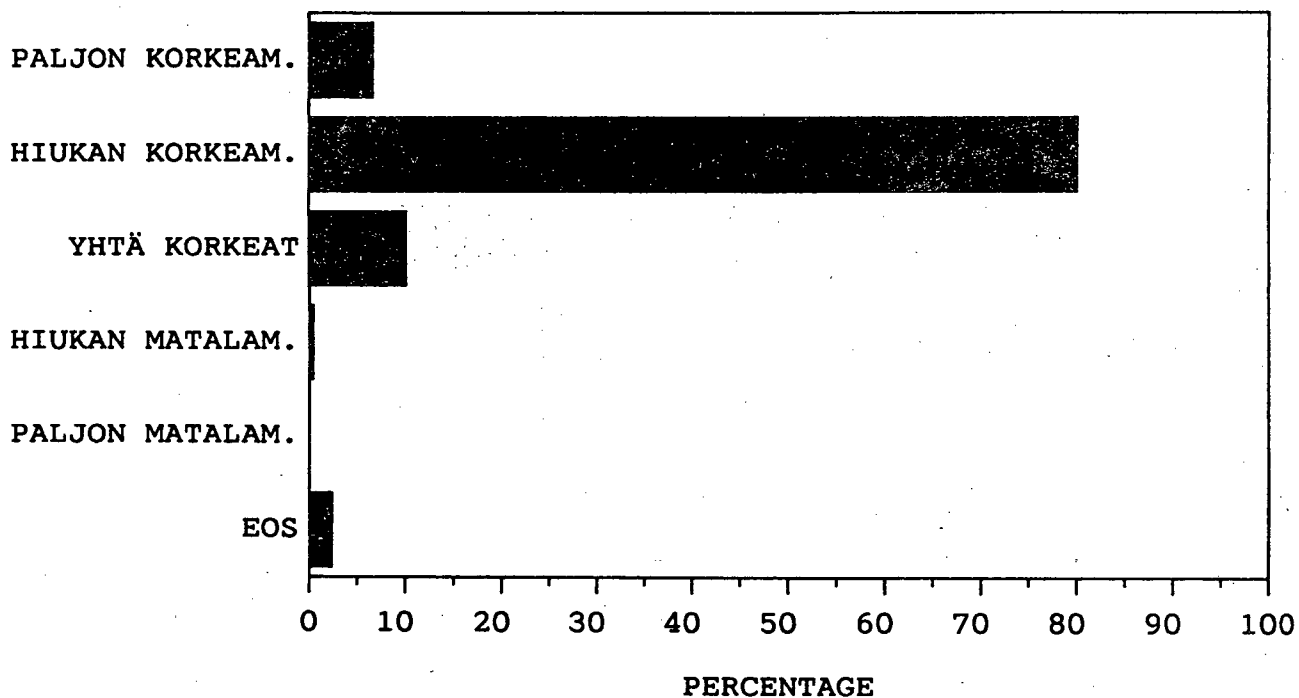

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

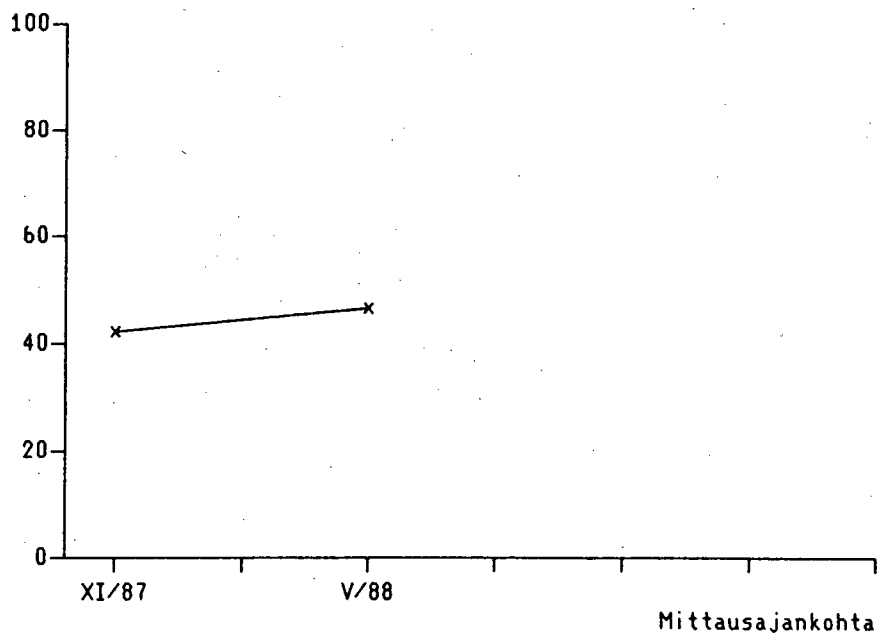

Kuluttajahinnat 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

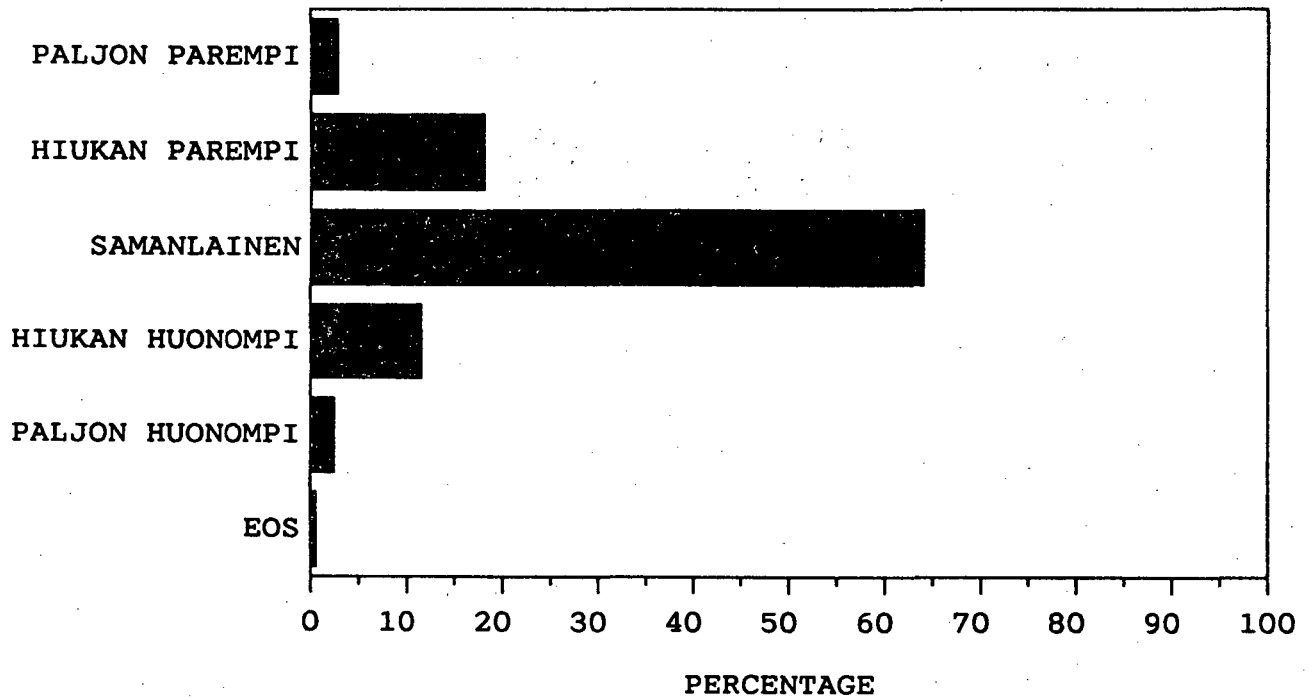

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

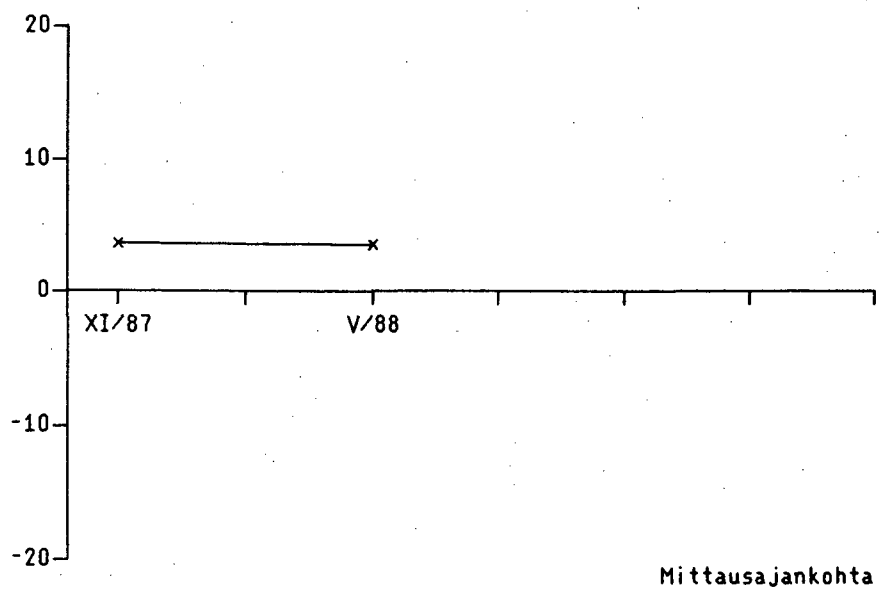

Oman talouden tilanne nyt vs. 12 kk sitten

KOROTETUT LUVUT

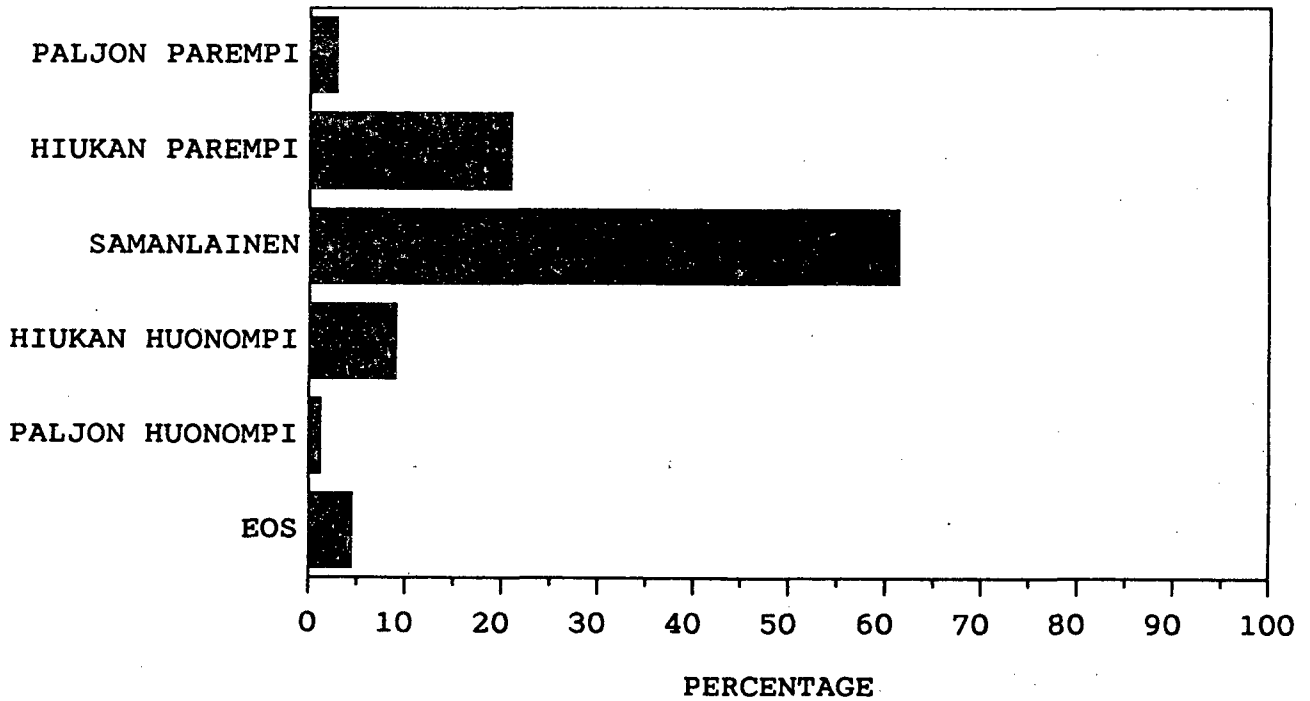

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

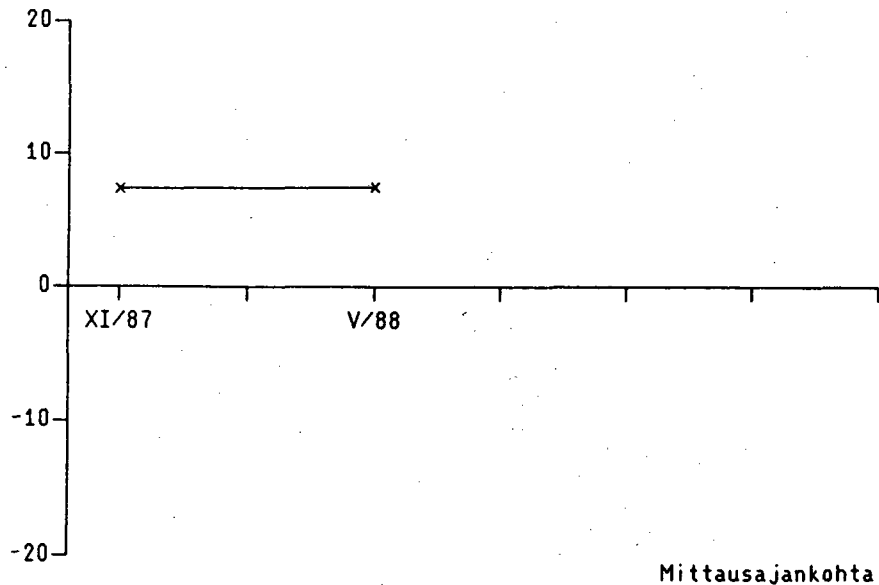

Oman talouden tilanne 12 kk kuluttua vs. nyt

KOROTETUT LUVUT

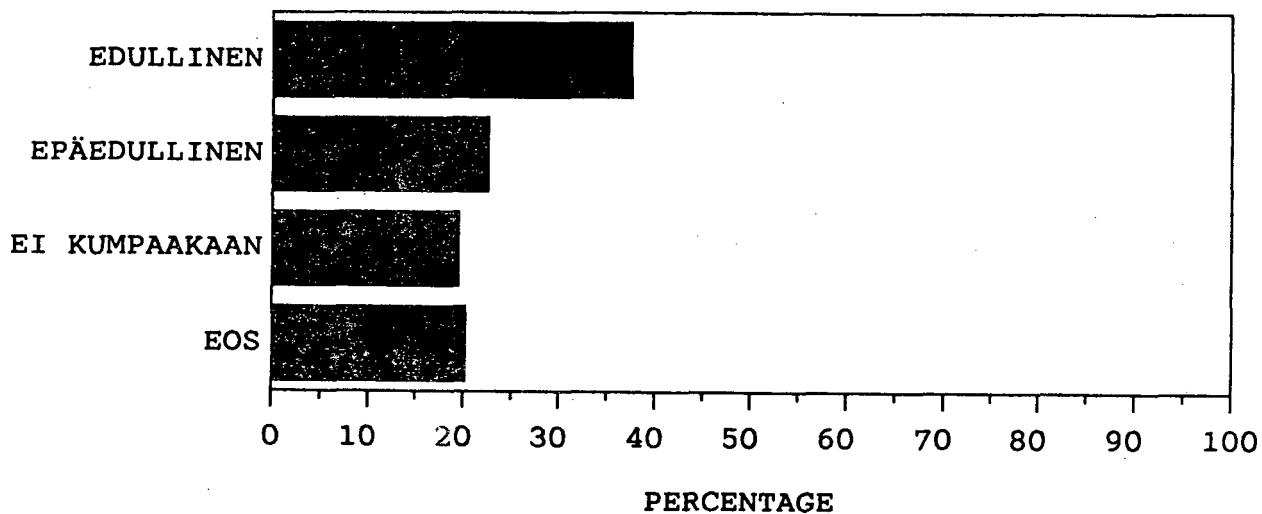

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

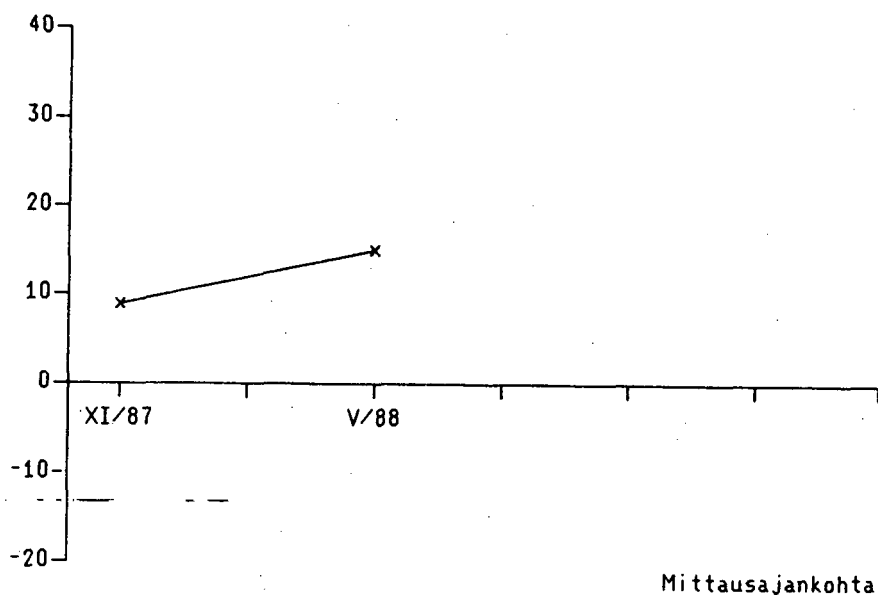

Ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin

KOROTETUT LUVUT

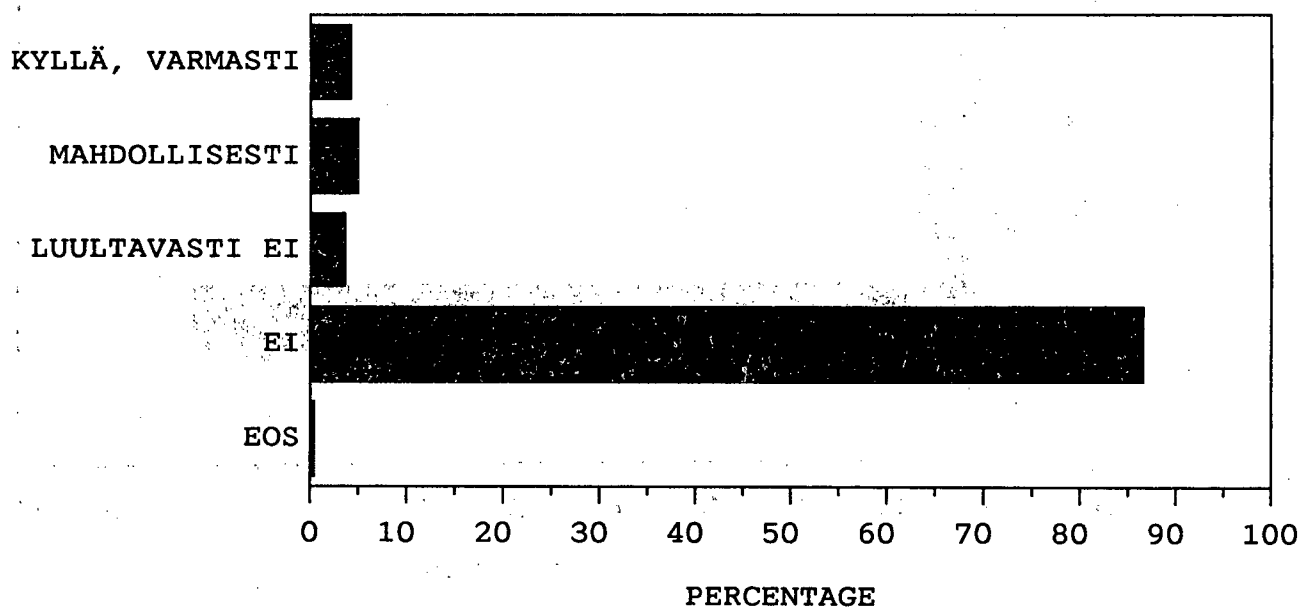

Indeksinä mittausajankohdasta toiseen

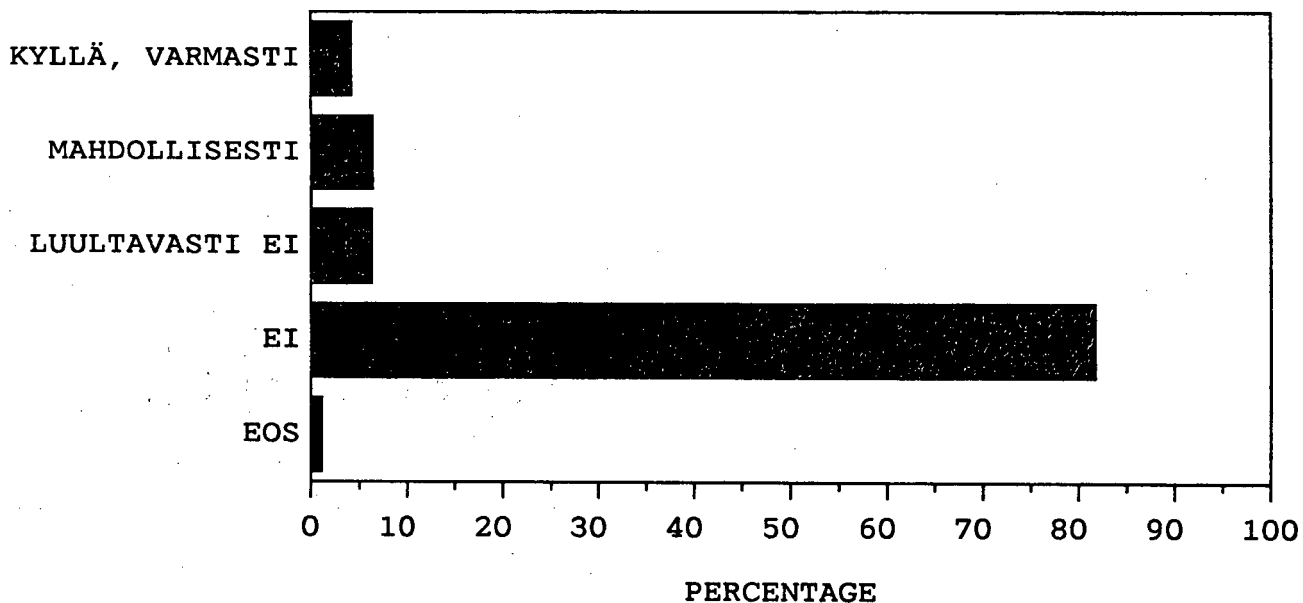
Aikooko talous hankkia omistusasunnon seur. 12 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

Aikooko talous hankkia henkilöauton seur. 6 kk aikana

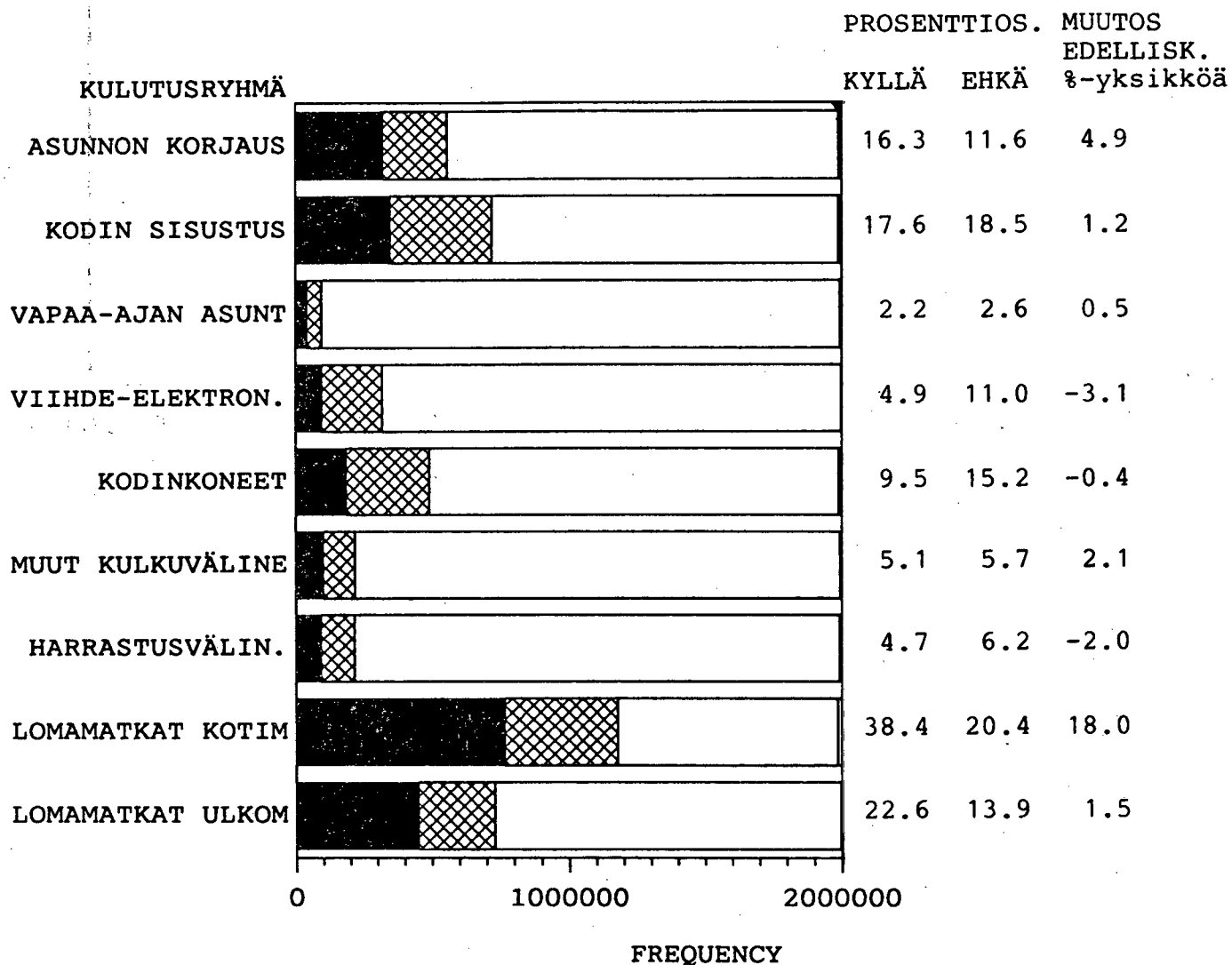
KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

Ostoaikomukset eräissä kulutusryhmissä

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

VASTAUS

 KYLLÄ

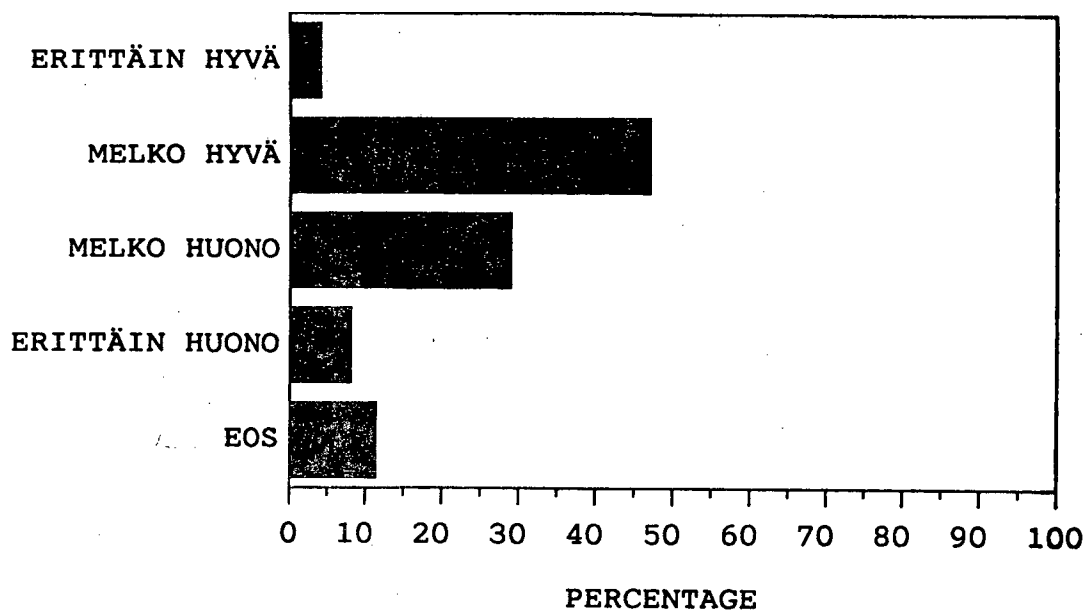
 EHKÄ

 EI

 EOS

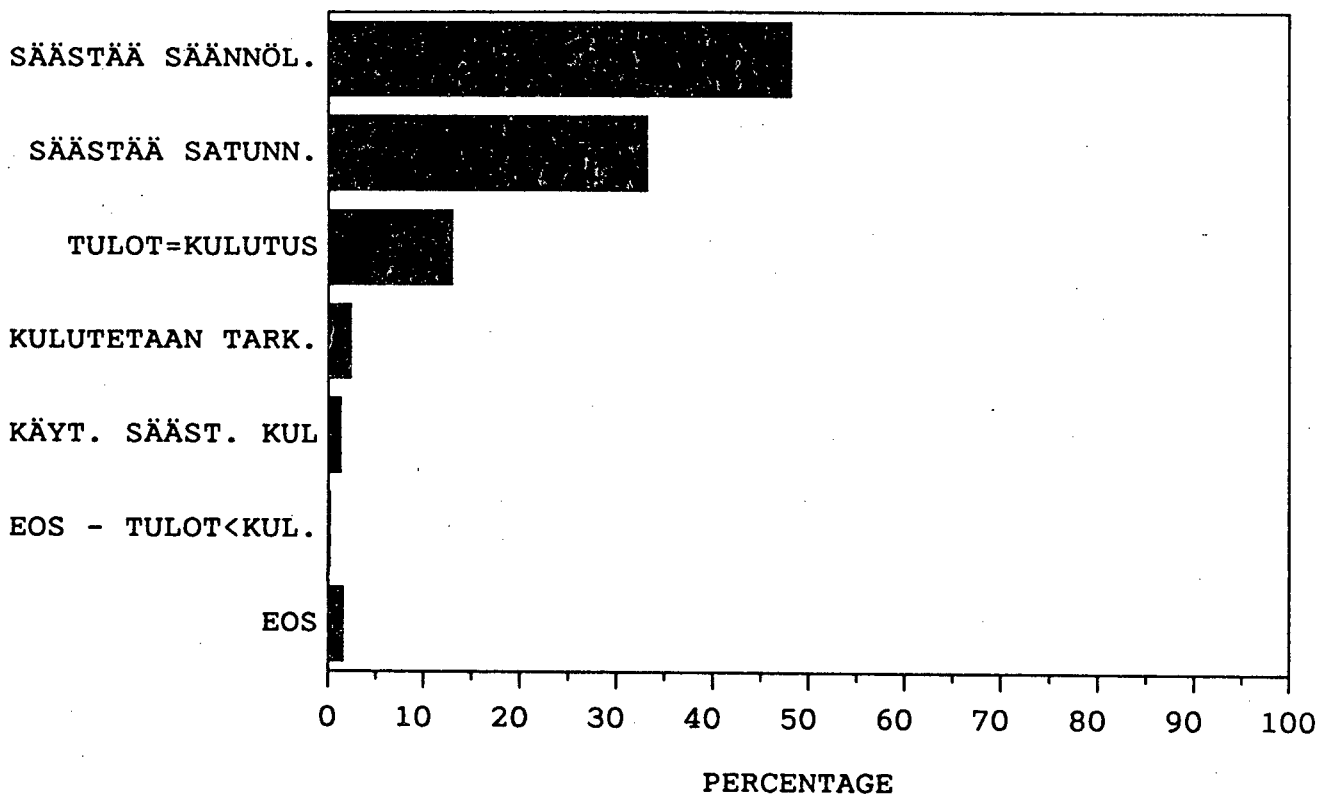
Millainen ajankohta on säästämisen kannalta

KOROTETUT LUVUT

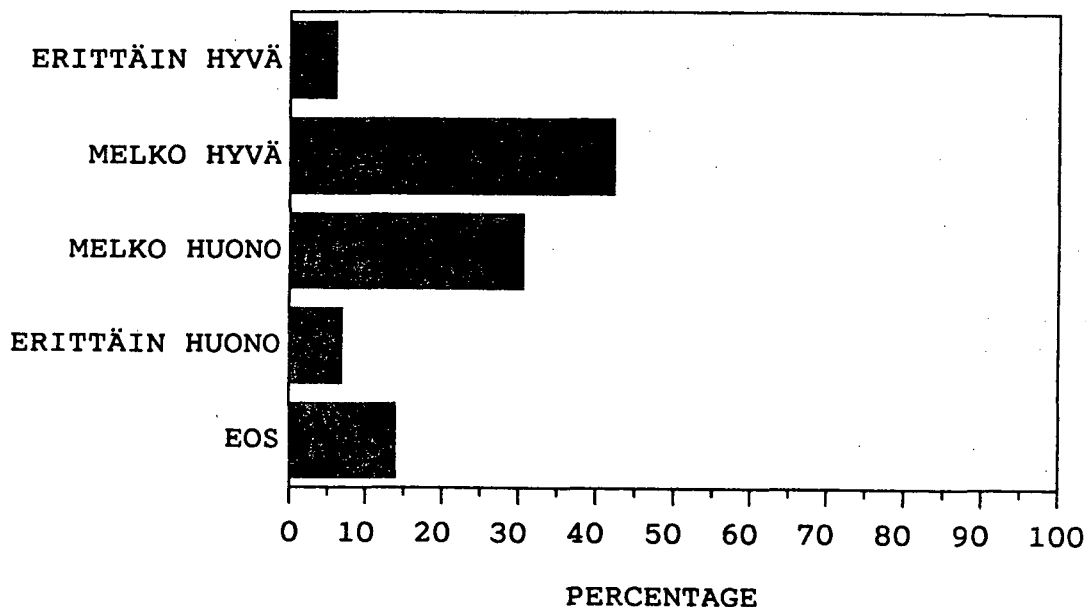
Aikooko talous säästää seuraavien 12 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

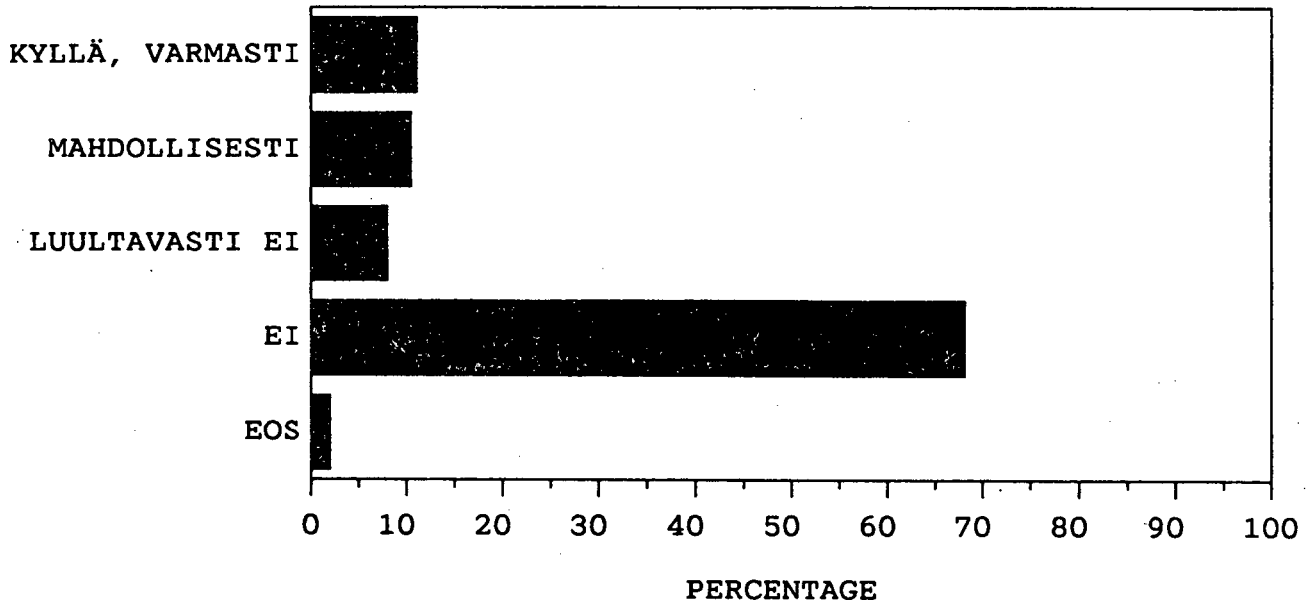
Millainen ajankohta on luotonoton kannalta

KOROTETUT LUVUT

Aikooko talous ottaa luottoa seuraavien 12 kk aikana

KOROTETTU KOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN

Tutkimusmenetelmä

Kuluttajabarometrin tiedot kerätään Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä kaksi kertaa vuodessa, touko- ja marraskuussa. Suurin osa tiedoista on saatu puhelinhaastattelulla. Otoskoko on noin 2550 henkilöä ikäryhmästä 15-74-vuotta. Tutkimusalueena on koko maa.

Tutkimuksessa käytetään ns. rotatoivaa paneelia eli samalla henkilölle esitetään kysymykset kolme kertaa aina puolen vuoden välein. Uusia kohdehenkilöitä valitaan tuhat joka kerralla.

Toukokuussa 1988 vastauksia saatiin 2195, joten vastausprosentti oli 85. Vastaaajien jakauma edustaa hyvin Suomen väestöä mm. seuraavien tekijöiden suhteen: ikä, sukupuoli ja asuinlääni. Äidinkielen suhteen vastaajat poikkeavat hiukan väestöstä: ruotsinkielisten vastaajien osuus on suurempi kuin väestössä. Äidinkieli ei vaikuttane vastausten jakaumiin.

Tässä raportissa käytetään iän, sukupuolen ja asuinalueen suhteen laadittuja korotuskertoimia (nk. jälkiositus). Vastaukset edustavat 15-74-vuotiaan väestön mielikuvia. Joissakin kysymyksissä käytetään painokertoimia, joilla vastaukset on muunnettu suomalaisten kotitalouksien rakenteen mukaisiksi. Kotitalouskohtaisista painokertoimista on erillinen maininta kuvioissa.

Tutkimuksesta laadituissa kuvioissa viitataan saldolukuihin. Ne laaditaan moniluokkaisista kysymyksistä seuraavalla periaatteella (esimerkkinä Suomen yleinen taloudellinen tilanne nyt verrattuna 12 kk aikaisemmin, toukokuu 1988 - perusaineisto):

Vastaus	%-osuus	kerroin	saldoluku
paljon parempi	1.0	1	1.0
jonkin verran parempi	17.8	0.5	8.9
samanlainen	59.6	0	0
jonkin verran huonompi	14.7	-0.5	-7.4
paljon huonompi	1.8	-1	-1.8
eos	5.1	0	0
Yhteensä	100	0	0.7

Jos tutkittavalla muuttujalla on kaksi arvoa (esim. hyvä ja huono), painokerroin saa arvot 1 ja -1.

Kuluttajan luottamusindeksi saadaan Euroopan yhteisöjen alueella sovellettavan laskentatavan mukaisesti seuraavien kysymysten saldoluviista:

- Suomen taloudellinen tilanne tällä hetkellä verrattuna 12 kk sitten vallinneeseen tilanteeseen
- Suomen taloudellinen tilanne 12 kuukauden kuluttua verrattuna tällä hetkellä vallitsevaan tilanteeseen
- oma taloudellinen tilanne tällä hetkellä verrattuna 12 kk sitten vallinneeseen tilanteeseen
- oma taloudellinen tilanne 12 kuukauden kuluttua verrattuna tällä hetkellä vallitsevaan tilanteeseen
- ajankohdan edullisuus suurempiin hankintoihin.

Saldoluvut lasketaan yhteen ja tulos jaetaan viidellä. Saldolukujen ja kuluttajan luottamusindeksin arvoalue on [-100, 100].

Kuluttajabarometri

Konsumentbarometern
Consumer barometer
1988, Toukokuu - Maj - May

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Central Statistical
Office of Finland

National accounts
1988:4

Kuluttajabarometrillä mitataan kuluttajien eli Suomen kansalaisten mielipiteitä talouden tilasta ja odotuksista.

Kuluttajabarometrissä laaditaan kaksi julkaisua. Tämä yleisraportti on hinnaltaan 50 mk, vuositilauksena 100 mk. Lisäksi tehdään taulukkopaketti, jonka voi tilata joka tutkimuskerralta hintaan 90 mk. Tutkimuksen aineistosta voidaan laatia myös erillistulosteita.

Tiedustelut:

Pellervo Marja-aho
puh. 31.7.1988 saakka (90) 580 01
1.8.1988 alkaen (90) 173 41

Kari Djerf
puh. 15.8.1988 saakka (90) 173 41

Julkaisujen myynti:

Försäljning:

Hinta — Pris

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

50 mk

ISSN 0784-8331
= Kansantalous
ISSN 0784-963X